

אוניברסיטת תל-אביב

בית-הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל

Tel Aviv University

Bob Shapell School of Social Work

תקווה וחוסן בראי הטראומה

Hope and Resilience in the mirror of Trauma

תואר שני מסלול טראומה

סמסטר א' תשפ"ג

מס' קורס: 1110459001.

שם המרצה: ד"ר אופיר לוי, **משרד**: חדר 211 **טלפון**: 6409593. **דואר אלקטרוני**:

שעת קבלה: יום ב' בשעה 13:45 – (בתיאום מראש) [.ofirleviphd@gmail.com](mailto:ofirleviphd@gmail.com)

תקווה נדונה, מאז שהפכה למושג אופרצינלי בתחילת שנות ה-90 של המאה הקודמת, באמצעות התיאוריה הקוגניטיבית-התנהגותית או התיאוריה הפסיכודינמית. בקורס נכיר את שתי התיאוריות שעל בסיסן הוגדרה ותוארה 'תופעת התקווה' שעומדת במרכז הקורס. בסוף הקורס יתואר מודל בטיפול בן 5 השלבים בעבור נפגעי טראומה מורכבת שמבוסס על המושג.

Hope has been discussed, since it became an operational concept in the early 1990s, through the cognitive-behavioral theory or the psychodynamic theory. In the course we will get to know the two theories on which the 'phenomenon of hope' which is at the center of the course was defined and described. At the end of the course, a 5-step treatment model for victims of complex trauma, based on the concept, will be described.

אופן הלימוד: שיעור

מועד ומיקום ההרצאות: יום ב', 10:30-12:00, חדר 150

דרישות קדם: אין

כל הזכויות שמורות לד"ר אופיר לוי

1. סוג הקורס: קורס בחירה.
2. נושאי הקורס:
 - א. התפתחות היסטורית של תקווה חוסן וטראומה
 - ב. המרכיב הקוגניטיבי של המושג תקווה
 - ג. המרכיב הדינאמי של המושג תקווה
 - ד. "תופעת התקווה" – בחינת היבטיה של התופעה על מרכיביה הקוגניטיביים התנהגותיים והדינאמיים והקשרה לטראומה ולחוסן
 - ה. המפגש בין טראומה ותקווה
 - ו. דרכי התמודדות וטיפול על בסיס הרעיונות של תקווה עם טראומה ומשבר
3. הערה: ייתכנו שינויים בתכנים שילמדו ובסדר העברת הנושאים
4. אופן הלימוד: הרצאות המבוססות על חומר הקריאה ובליווי מצגת וסרטים.
4. מטלות:

דרישות הקורס	אופן מילוי הדרישות	שקלול הציון
מבחן בסוף הסמסטר	מבחן רב ברירה (אמריקאי) - 28/25 שאלות	95%
פעילויות כיתה	נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים	5%

5. קוד ההתנהלות בקורס:

- קריאת חומרי הקריאה והשתתפות פעילה בשיעורים (לצורך כך, סטודנטים שנבצר מהם להגיע פיזית לכיתה, מתבקשים להקפיד על מצלמות פתוחות).
- נוכחות חובה בכל השיעורים. היעדרות עד 3 פעמים מותרת באישור המרצה בלבד. היעדרות מ-4 פעמים ומעלה תוביל לדיווח למזכירות הסטודנטים ובהמשך לכך, ישלח מכתב לסטודנט על הפסקת השתתפותו בקורס. נוכחות תיחשב נוכחות פיזית בכיתה, או בזום בעת השידור המקוון.
- **איחורים**: ככלל, אין לאחר לשיעורים. במקרים חריגים המחייבים איחור, יש ליידע את המרצה מראש.
- יש להימנע מסגירת מצלמות או עזיבת השיעור.

6. ביבליוגרפיה:

חובה

- גירום, ג. (2006). הביולוגיה של התקווה. בתוך: *אנטומיה של תקווה* (פרק שביעי: עמודים 147-169). כנרת, זמורה ביתן, דביר- מוציאים לאור בע"מ.
- ויניקוט, ו.ד. (2009). עיוות האני במונחים של עצמי אמיתי ועצמי כוזב. בתוך: עצמי אמיתי, עצמי כוזב. (עמודים 202-213). תל אביב: הוצאת עם עובד.

- ויניקוט, ו.ד. (1996). תפקיד הראי של האם והמשפחה בהתפתחותו של הילד. בתוך: משחק ומציאות. (עמודים 128-134). תל אביב: הוצאת עם עובד.
- יהב, ר., ברכמן, ג. (2014). שנת החיים הראשונה – אולי מאוחר מידי? עולמו האינטרסובייקטיבי של העובר. שיחות כ"ח (3), 277-285.
- לוי, א., סויה, ר., ליכטנרטיט, ר. (2011). "הדיאלקטיקה של תופעת התקווה: תפישות של נפגעי פוסט טראומה". *מגמות מח (1)*, 162-185.
- מיטשל, א.ס. (2003). הדיאלקטיקה של התקווה. בתוך: *תקווה ופחד בפסיכואנליזה* (פרק 8: עמודים: 260-293). תל אביב: תולעת ספרים בע"מ.
- קייסמנט, פ. (1995). *להוסיף וללמוד מן המטופל*, (פרק 7. עמודים 121-134). תל אביב: דביר.
- Levi, O. (2013). Individual therapy for chronic and complex PTSD via the phenomenon of hope. *Psychoanalytic Social Work, 20*, 150-173. DOI: 10.1080/15228878.2013.808576.
- Levi, O. (2017). From Traumatic Language to Post-traumatic Language: The Development of Language in Therapy according to The "Phenomenon of Hope" Model. *Psychoanalytic Social Work, 24(1)*, 54-74. doi.org/10.1080/15228878.2016.1278394.
- Levi, O., Liechtentritt, R., Savaya, R. (2012). A qualitative analysis of PTSD patients' experience of hope. *Qualitative Health Research, 22(12)*, 1672-1684. DOI: 10.1177/1049732312458184.
- Snyder, C. R. (2000). Hypothesis: There is hope. In C. R. Snyder (Ed.), *Handbook of hope: Theory, measures, and applications (pp. 5-21)*. San Diego, CA: Academic Press.

רשות:

- ויניקוט, וי, די' (2009). מושקעות אימהית ראשונית. בתוך: *עצמי אמיתי, עצמי כוזב*. (עמודים 149-153). תל אביב: הוצאת עם עובד.
- ויניקוט, וי, די' (1996). השימוש באובייקט והתייחסות באמצעות הזדהויות. בתוך: *משחק ומציאות*. (עמודים 106-113). תל אביב: הוצאת עם עובד.
- לוי, אי (2008), "טיפול באמצעות תופעת התקווה בתגובת דחק פוסט טראומתית", *שיחות, כ"ב (3)*, 233-243 (הערה: אפשר להשתמש בו במקום Levi, 2013 – למרות שהוא פחות מעודכן).
- קובסה, סי' (1998). לזכור את אהרון אנטונובסקי: שיחה אחת הנצורה בלב ואחת שהחמצתי. *מגמות, לט (1-2)*, 19-30.
- Babits, M. (2001). The Phoenix juncture: Exploring the dimension of hope in psychotherapy. *Clinical Social Work Journal, 29(4)*, 341-350.

- Bryant, A. R. (2009). Evaluation of the dispositional hope scale in injury survivors. *Journal of Research in Personality*, 43, 613-617.
- Callina, S. K., Snow, N., Murray, D. E. (2018). The History of Philosophical and Psychological on Hope. In M. W. Gallagher & S.J. Lopez (Eds.), *The Oxford handbook of hope* (pp. 9-25). New-York: Oxford University Press.
- Corn BW, Feldman DB, Wexler I. (2020). The science of hope. *Lancet Oncol.* 21(9). 452-459. doi: 10.1016/S1470-2045(20)30210-2. PMID: 32888474.
- Federici, S. (2018) Holding the Hope to Find Access to a “New Life”. *Psychoanalytic Inquiry*, 38(7), 541-546, DOI: 10.1080/07351690.2018.1504585.
- Groarke, S. (2018). Reflection on the psychoanalysis of hope. *Psychoanalysis, Culture & Society*, 23(4), 365-383. DOI: org/ 10.1057/s4182-018-0074-3
- Levi, O. (2013). Hope, hardiness, and trauma: Clinical and research development of the concept of hope after the Second World War and its use in the psychotherapeutic treatment of chronic and complex PTSD. In G. M. Katsaros (Ed.), *Psychology of Hope* (pp.1-49) New-York: Nova Science Publishers.
- Levi, O. (2019). The role of hope in psychodynamic therapy (PDT) for complex PTSD (C-PTSD). *Journal of Social Work Practice*, 1-7. DOI: 10.1080/02650533.2019.1648246.
- O'Hara, J. D. (2011) Psychotherapy and the dialectics of Hope and despair. *Counseling Psychology Quarterly*, 24(4), 323-329.
- Snyder, C. R. (2000). Hypothesis: There is hope. In C. R. Snyder (Ed.), *Handbook of hope: Theory, measures, and applications* (pp. 3-5). San Diego, CA: Academic Press.
- Stotland, E. (1969). *Psychology of hope*. (Ch. 1 pp. 7-13). New York: Jossey-Bass.

פירוט תוכן השיעורים בטבלה

שבות הדרישות (במידה ורלבנטי)	מקורות קריאה	נושא ההרצאה	שבוע מס'
לא חובה	Callina, S. K., Snow, N., Murray, D. E. (2018). The History of Philosophical and Psychological on Hope. In M. W. Gallagher & S.J. Lopez (Eds.), <i>The Oxford handbook of hope</i> (pp. 9-25). New-York: Oxford University Press.	התפתחות היסטורית של המושגים תקווה ופוסט טראומה	1-2

לא חובה	הרמן, ל', ג'. (1995). היסטוריה נשכחת. בתוך: טראומה והחלמה, (פרק ראשון: עמודים 19-49). תל אביב: הוצאת עם עובד.	התפתחות היסטורית של המושגים תקווה ופוסט טראומה	
	Snyder, C. R. (2000). Hypothesis: There is hope. In C. R. Snyder (Ed.), Handbook of hope: Theory, measures, and applications (pp. 5-21). San Diego, CA: Academic Press.	מהי תקווה? הגדרת המושג דרך בחינת המרכיב הקוגניטיבי - התנהגותי והביולוגי של המושג.	2-3
	ג'רום, ג'. (2006). הביולוגיה של התקווה. בתוך: אנטומיה של תקווה (פרק שביעי: עמודים 147-169). כנרת, זמורה ביתן, דביר- מוציאים לאור בע"מ.	מהי תקווה? הגדרת המושג דרך בחינת המרכיב הקוגניטיבי - התנהגותי והביולוגי של המושג.	4
לא חובה	מיטשל, א', ס'. (2003). הדיאלקטיקה של התקווה. בתוך: תקווה ופחד בפסיכואנליזה (פרק 8: עמודים: 260-293). תל אביב: תולעת ספרים בע"מ. *Levi, O. (2019). The role of hope in psychodynamic therapy (PDT) for complex PTSD (C-PTSD). <i>Journal of Social Work Practice</i> , 1-7. DOI: 10.1080/02650533.2019.1648246.	מהי תקווה? - הגדרת המושג דרך בחינת המרכיב הדינאמי.	5-6
	יהב, ר', ברכמן, ג'. (2014). שנת החיים הראשונה – אולי מאוחר מידי? עולמו האינטרסובייקטיבי של העובר. <i>שיחות כ"ח (3)</i> , 277-285.	"תופעת התקווה" – בחינת היבטיה של התופעה על מרכיביה הקוגניטיביים התנהגותיים והדינאמיים והקשרה לטראומה ולחוסן.	7-9
	קייסמנט, פי (1995). להוסיף וללמוד מן המטופל, (פרק 7. עמודים 121-134). תל אביב: דביר. (עמודים 121-134).	"תופעת התקווה" – בחינת היבטיה של התופעה על מרכיביה הקוגניטיביים התנהגותיים והדינאמיים והקשרה לטראומה ולחוסן	
	ויניקוט, ו', ד'. (2009). עיוות האני	"תופעת התקווה" – בחינת היבטיה	

	<p>במונחים של עצמי אמיתי ועצמי כוזב. בתוך : עצמי אמיתי, עצמי כוזב. (עמודים 202-213). תל אביב : הוצאת עם עובד.</p> <p>ויניקוט, ו', ד'. (1996). תפקיד הראי של האם והמשפחה בהתפתחותו של הילד. בתוך : משחק ומציאות. (עמודים 128- 134). תל אביב : הוצאת עם עובד.</p>	<p>של התופעה על מרכיביה הקוגניטיביים התנהגותיים והדינאמיים והקשרה לטראומה ולחוסן</p>	
	<p>*לוי, א', סוויה, ר', ליכטנטריט, ר' (2011). "הדיאלקטיקה של תופעת התקווה: תפישות של נפגעי פוסט טראומה". <i>מגמות מח (1)</i>, 162-185.</p> <p>*Levi, O., Liechtentritt, R., Savaya, R. (2012). A qualitative analysis of PTSD patients' experience of hope. <i>Qualitative Health Research, 22(12)</i>, 1672- 1684. DOI: 10.1177/1049732312458184.</p>	<p>"תופעת התקווה" – בחינת היבטיה של התופעה על מרכיביה הקוגניטיביים התנהגותיים והדינאמיים והקשרה לטראומה ולחוסן</p>	
	<p>*Levi, O. (2013). Individual therapy for chronic and complex PTSD via the phenomenon of hope. <i>Psychoanalytic Social Work, 20</i>, 150-173. DOI: 10.1080/15228878.2013.808576.</p>	<p>שלבם לטיפול פרטני באמצעות עקרונות "תופעת התקווה" בנפגעי טראומה.</p>	10-13
<p>השיעור האחרון יוקדש בחלקו לסיכום הקורס והתייחסות למבחן.</p>	<p>*Levi, O. (2017). From Traumatic Language to Post-traumatic Language: The Development of Language in Therapy according to The "Phenomenon of Hope" Model. <i>Psychoanalytic Social Work, 24(1)</i>, 54-74. doi.org/10.1080/15228878.2016.127 8394.</p>	<p>שלבם לטיפול פרטני באמצעות עקרונות "תופעת התקווה" בנפגעי טראומה.</p>	

הערות:

- ייתכנו שינויים בסדר העברת הנושאים ובפרטי הקריאה.
- כמו כן, בכפוף להנחיות סביב מגפת הקורונה, ייתכנו שינויים באופן העברת הקורס, תכנון והמטלה הסופית.
- במידה והשיעורים יועברו באופן פרונטלי, הקורס יונגש באמצעות שידור חי מקוון אך הוא לא יוקלט.